

Data o odpadech, účelová manipulace, kde je realita

| Petr Grusman, INISOFT s.r.o.

V minulosti jsem o datech týkajících se produkce a nakládání s odpady, tedy o jejich vytváření, ohlašování, kontrolách a publikování, vydal řadu odborných článků, které jsou stále dostupné na našich internetových stránkách¹. Podrobně jsem se zabýval i tím, proč ČR disponuje dvojí sadou dat o odpadech, tzn. rozdílnými hodnotami o množství celkové produkce odpadů a o jednotlivých způsobech nakládání s nimi. Tento problém sleduji prakticky přes 20 let a trápí mě, že i po tak dlouhé době nebylo nalezeno takové řešení, které by všem vyhovovalo.

Zásadním důvodem je podle mě postoj některých konkrétních lidí a jejich neochota se dohodnout. Ale o tom později. Dvojí statistika dat o odpadech, za kterou nás i některé evropské instituce kritizují, mj. umožňuje různým lobbystickým skupinám zpochybňovat nastavené strategie nebo napadat právě schvalovanou odpadovou legislativu, útočit na Ministerstvo životního prostředí (MŽP) nebo Český statistický úřad (ČSÚ). To je pro ČR zásadní problém, který nám v budoucnu jen uškodí.

V tomto mém názoru mě utvrzují konkrétní informace, které se v posledních týdnech objevily v médiích. Například v Hospodářských novinách vyšel článek od redaktora pana Martina Bibena s názvem „Česko zavalené odpadem?“ Mrzí mě, že jsou zde informace poskytovány čtenářům účelově a to pak vede k různým chybným závěrům. Nechci jednoznačně hodnotit, zda jsou přesnější data o odpadech od MŽP nebo od ČSÚ. Chtěl bych poukázat na zkreslování informací mající za cíl ovlivnění veřejného mínění pro prosazení některých zájmů bez ohledu na realitu. Vždy pak hledám, či jsou to vlastně slova, kdo redaktorům podává takové informace a mediálně s námi manipuluje.

Dne 14. listopadu 2019 jsem se zúčastnil konference ODPADY v Praze pořádané týdeníkem EURO. Na konferenci

se řešilo hned několik témat týkajících se nově navrhované legislativy a budoucnosti odpadového hospodářství. Mj. se diskutovalo o tom, proč ČR operuje se dvěma rozdílnými statistikami komunálního odpadu.

Na otázku reagoval nejprve Ing. Jan Maršák z MŽP jako jeden z hlavních diskutujících, který stručně popsal současnou situaci vyjednávání MŽP s ČSÚ a hledání společného řešení ke sjednocení sběru a vykazování dat o odpadech.

Dále při diskuzi vystoupil z řad pozvaných hostů pan Ing. Jiří Hrbek, který se všem představil jako emeritní ředitel odboru zemědělství, lesnictví a životního prostředí ČSÚ. Velmi ostře se ohradil proti MŽP a svými slovy spíše ČSÚ poškodil, než aby přiznal, co za celou dobu svého působení na ČSÚ podniknul pro to, abychom měli jedna data o produkci a nakládání s odpady.

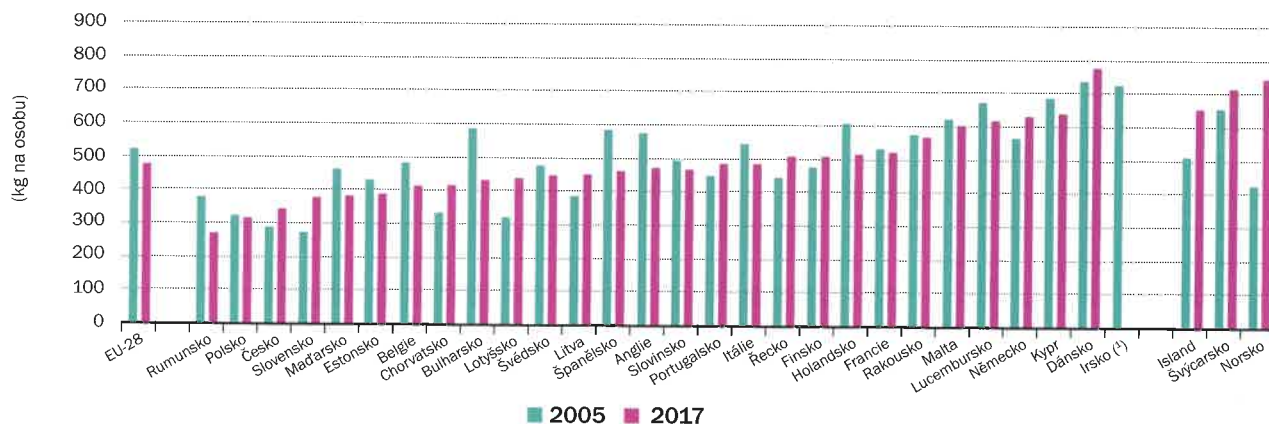
Při jeho výstupu vyšlo najevo, že ČSÚ používá pro získávání informací např. o celkové produkci komunálních odpadů výhradně statistické metody, nomenklatury, číselníky a postupy, které vykázaná data musí vždy splňovat, přičemž není tak úplně důležité, zda se jedná o skutečné a v praxi reálné hodnoty. Jeho slova „My máme své metody, které jsou ověřeny na evropské úrovni a vy se jim musíte přizpůsobit“ mě v uších rezonovala jak prohlášení některých činovníků z dob před rokem 1989. Pochopil jsem, že podle něj máme

v ČR věřit statistickým údajům a statistice přizpůsobit i veškerá šetření a sběr dat, a to bez ohledu na to, co bude výsledkem.

A tohle je možná odpověď, proč máme rozdílná data o produkci komunálních odpadů v ČR. Zatímco MŽP publikuje elektronicky ohlášená a prověřená data od původců a oprávněných osob, ČSÚ používá pro své údaje statistické metody a výpočty. Nutno dodat, že tyto metody konkrétně popsané a matematicky vyjádřené jsem bohužel nikdy nikde nenašel.

Problémy se dvěma rozdílnými statistikami či daty o odpadech nemá v rámci EU jen ČR. Ale pokud bychom vycházeli z uvedeného grafu o celkové produkci komunálního odpadu jednotlivých členských států v přepočtu na jednoho obyvatele, položme si otázku, v čem jsme jiní, proč podle ČSÚ, který za ČR do Eurostatu každoročně zaslá údaje o tomto množství, máme nižší produkci komunálních odpadů než např. sousední Rakousko, Německo a dokonce i Slovensko. Podle tohoto grafu veřejně dostupného na stránkách Eurostatu vyplývá, že jsme v roce 2005 měli hned za Slovenskem nejnižší produkci komunálních odpadů na obyvatele ze všech členských států EU. V roce 2017 mají nižší produkci v přepočtu na obyvatele už jen v Polsku a v Rumunsku.

Protože aktuálně řešíme otázku spojenou s vážením při svozu komunálního odpadu v našem software a hledáme vhodné dodavatele telemetrické techniky,

Graf: Celková produkce komunálního odpadu jednotlivých členských států v přepočtu na jednoho obyvatele (v kg).

Zdroj: Eurostat

souvisejícího hardware a software, se kterým bychom mohli naše programy integrovat, narazili jsme i na způsoby a metody zjišťování dat o odpadech v Polsku a na Slovensku.

Z našich analýz a zjištěných informací dosud vyplynulo, že státy, které mají lepší monitoring a elektronické získávání dat o odpadech, mají rovněž i vyšší čísla o produkci a nakládání s odpady, než státy, které takovými nástroji nedisponují. Slovensko ani Polsko dosud nemají žádný centrální elektronický systém pro sběr dat o odpadech, tak jako má ČR (systémy ISPOP – www.ispop.cz a ISOH <https://isoh.mzp.cz>). Proto Polsko i Slovensko zatím spoléhají především na statistické metody.

Pozn.: Na Slovensku se již několik let připravuje systém ISOH pro sběr dat o odpadech a pro naše sousedy jsme částečně

byli inspirací. Pokud bychom do Eurostatu hlásili množství vyprodukovaných komunálních odpadů na jednoho obyvatele podle údajů v ISOH (MŽP), pak bychom se řadili mezi státy, jako je Rakousko, Francie, Finsko, Nizozemsko apod.

Na závěr bych uvedl, že náš software EVI 8 umožňuje vést průběžnou evidenci odpadů, která je základem pro tvorbu hlášení pro MŽP i výkazů pro ČSÚ. Historie vývoje programu EVI sahá až do roku 1992. Máme bohaté zkušenosti se zpracováním dat o odpadech a víme, že rozdíly ve statistikách ČSÚ a MŽP jsou způsobeny prakticky pouze odlišnou interpretací sesbíraných dat, v jiném okruhu respondentů, v rozdílných definicích a také v osobním postoji a přístupu některých pracovníků jednotlivých institucí.

Pokud chceme být moderní země a pokud sami sebe nechceme nadále poškozovat problémem dvojích dat, ať už na národní nebo mezinárodní úrovni, pak hledejme cesty jak vzájemně spolupracovat a vytvářet společná řešení.

I podle připravované nové odpadové legislativy bude základem pro sběr dat průběžná evidence. Bylo by dobré, pokud by splňovala základní požadavky statistických metod a zároveň plnila nadále svou hlavní úlohu a tou je zaznamenání reálných údajů o produkci a nakládání s odpady pro případné kontroly a především ochranu našeho životního prostředí. □

Odkazy a zdroje

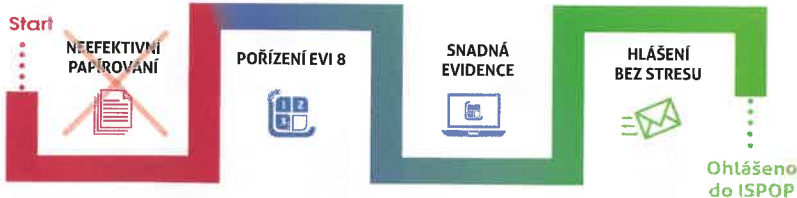
[1] <https://www.inisoft.cz/poradenstvi-a-skoleni/odborne-clanky>

EVI 8

S NÁMI ZVLÁDNĚTE EVIDENCI HRAVĚ A S JISTOTOU

EVI8 – víc než software pro odpady

inisoft@inisoft.cz | www.inisoft.cz/evi-8

inisoft

- ✓ Hlášení z průběžné evidence na pár kliknutí
- ✓ Snadné generování výkazů
- ✓ Přizpůsobení programu dle Vašich potřeb (import dat)
- ✓ Úspora času, místa i nákladů díky elektronické archivaci dat
- ✓ Garance legislativního souladu